

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-143/23 – 20

Υπόθεση C-143/23

Συμπλήρωμα της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία κατάθεσης της συμπληρωματικής απόφασης:

10 Απριλίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Ravensburg (Γερμανία)

Ημερομηνία της συμπληρωματικής απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

9 Απριλίου 2024

Ενάγοντες:

TJ

KI

FA

Εναγόμενες:

Mercedes-Benz Bank AG

Volkswagen Bank GmbH

Landgerichts Ravensburg (πρωτοδικείο Ravensburg, Γερμανία)

Διάταξη

σχετικά με τη διαδικασία έκδοσης προδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C-143/23

Mercedes-Benz Bank και Volkswagen Bank

1. Υπόθεση –2 O 214/20–

KI, [παραλειπόμενα] κάτοικος Bad Wurzach (Γερμανία)

–ενάγων–

[παραλειπόμενα]

κατά

Mercedes-Benz Bank AG, [παραλειπόμενα] που εδρεύει στη Στουτγάρδη (Γερμανία) –εναγομένη–

[παραλειπόμενα]

2. Υπόθεση –2 O 103/21–

FA, [παραλειπόμενα] κάτοικος Schemmerhofen (Γερμανία)

–ενάγων–

[παραλειπόμενα]

κατά

Volkswagen Bank GmbH, [παραλειπόμενα] που εδρεύει στο Braunschweig (Γερμανία) –εναγομένη–

[παραλειπόμενα]

Το Landgericht Ravensburg (πρωτοδικείο Ravensburg, Γερμανία) [παραλειπόμενα] εξέδωσε στις 9.4.2024 την ακόλουθη διάταξη:

I. Διατηρεί την αναστολή της διαδικασίας.

II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής απόφασης C-143/23, δυνάμει του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', και δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα ακόλουθα πρόσθετα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης:

4. α) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48/EK σε συνδυασμό με το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/48/EK την έννοια ότι η προθεσμία υπαναχώρησης δεν εκκινεί όταν το επιτόκιο υπερημερίας που ισχύει κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πίστωσης δεν αναγράφεται στη σύμβαση αυτή υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

- β) Δύναται η μη αναγραφή της πληροφορίας αυτής να επηρεάσει την ικανότητα του μέσου καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών του που απορρέουν από την οδηγία ή την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση και, ενδεχομένως, να του στερήσει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του υπό τους ίδιους, κατ' ουσίαν, όρους με εκείνους που θα υπήρχαν εάν η πληροφόρηση ήταν πλήρης και ακριβής;
5. α) Αποκλείεται η προβολή της ένστασης του πιστωτικού φορέα ότι ο καταναλωτής άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμα αυτό λόγω της συμπεριφοράς του μεταξύ της σύναψης της σύμβασης και της άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης ή μετά την άσκησή του, όταν το επιτόκιο υπερημερίας που ισχύει κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πίστωσης δεν αναγράφεται στη σύμβαση αυτή υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

- β) Μπορεί η εκτίμηση περί καταχρηστικότητας να στηριχθεί ιδίως στις ακόλουθες περιστάσεις;
- Ο καταναλωτής εξακολουθεί να χρησιμοποιεί το χρηματοδοτούμενο όχημα έως ότου κριθεί δικαστικώς το κύρος της υπαναχώρησης.
  - Ο καταναλωτής αρνείται να καταβάλει αποζημίωση για τη χρήση του οχήματος.

A.

Γίνεται αναφορά σε αμφότερα τα πραγματικά περιστατικά της ενότητας A της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως της 1ης Μαρτίου 2023 στην υπόθεση C-143/23.

B.

Οι εφαρμοστέοι εθνικοί κανόνες παρατίθενται στην ενότητα B της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως της 1ης Μαρτίου 2023 στην υπόθεση C-143/23.

Γ.

Η ευδοκίμηση ή μη των αγωγών εξαρτάται από την απάντηση στα συμπληρωματικά προδικαστικά ερωτήματα II. 4 και II. 5 που αναφέρονται στο διατακτικό της διάταξης.

Συγκεκριμένα, η ευδοκίμηση των αγωγών εξαρτάται επίσης από το αν η υπαναχώρηση ασκήθηκε έγκυρα και από το αν η ένσταση καταχρηστικής

άσκησης δικαιώματος εμποδίζει την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης από τους ενάγοντες. Τα ζητήματα αυτά φαινόταν ότι είχαν διευκρινισθεί κατά την υποβολή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως της 1ης Μαρτίου 202[3], αλλά είναι πλέον εκ νέου ανοικτά.

I. Κύρος της υπαναχώρησης

Σύμφωνα με το άρθρο 356b, παράγραφος 1, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, BGB, η προθεσμία υπαναχώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 355, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, BGB δεν εκκινεί εάν οι υποχρεωτικές πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 492, παράγραφος 2, άρθρο 247, παράγραφοι 6 έως 13, EGBGB δεν περιέχονται εξ ολοκλήρου στη σύμβαση πίστωσης ή εάν οι πληροφορίες παρασχέθηκαν εκ των υστέρων. Σε περίπτωση έγκυρης υπαναχώρησης, η ενάγουσα δεν δεσμεύεται πλέον από τη σύμβαση δανείου σύμφωνα με τα άρθρα 495, παράγραφος 1, και 355, παράγραφος 1, BGB.

Στις υπό κρίση υποθέσεις, το επιτόκιο υπερημερίας δεν αναγραφόταν στη σύμβαση πίστωσης υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού.

Από την απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20– προκύπτει ότι η προθεσμία υπαναχώρησης δεν εκκινεί εάν το επιτόκιο υπερημερίας δεν αναγράφεται στη σύμβαση πίστωσης υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού. Έκτοτε, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, στο εξής: BGH) ακολουθεί τη νομολογία αυτή (απόφαση της 12ης Απριλίου 2022 – XI ZR 179/21 – ECLI:DE:BGH:2022:120422U- XIZR179.21.0).

Από την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/21, C-47/21, C-232/21– δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό κατά την αντίληψη του αιτούντος δικαστηρίου.

Ωστόσο, το BGH εκλαμβάνει την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023 κατά τρόπο εντελώς διαφορετικό και θεωρεί πλέον ότι η μη αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας που ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού, δεν εμποδίζει την έναρξη της προθεσμίας υπαναχώρησης (BGH, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2024 – XI ZR 258/22– ECLI:DE:BGH:2024:270224U- XIZR258.22.0, juris αριθ. περιθωρίου 32 επ.).

Από τη διαφορετική αυτή ερμηνεία της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 προκύπτουν τα συμπληρωματικά προδικαστικά ερωτήματα II. 4. α) και β).

II. Ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος

Επιπλέον, τίθεται το ζήτημα αν, εν προκειμένω, οι πιστωτικοί φορείς μπορούν να αντιτάξουν ότι ο ενάγων άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμά του υπαναχώρησης.

Από το σημείο 7 του διατακτικού της απόφασης του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20– και από το σημείο 11 του διατακτικού της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/20, C-47/21, C-232/21– προκύπτει ότι η επίκληση από τον καταναλωτή του δικαιώματός του υπαναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48/EK δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική εάν το επιτόκιο υπερημερίας δεν αναγράφεται στη σύμβαση πίστωσης υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού. Ωστόσο, το σκεπτικό της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023 εξακολουθεί να εγείρει αμφιβολίες ως προς το αν αυτό ισχύει. Τούτο αποτελεί το αντικείμενο του προδικαστικού ερωτήματος Π. 5. α).

Εάν δοθεί από το Δικαστήριο η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα Π. 5. α) ότι ακόμη και σε περίπτωση μη αναγραφής του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού δεν αποκλείεται η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος, το αιτούν δικαστήριο θα έπρεπε να εξετάσει κατά πόσον συντρέχουν στις υποθέσεις των κύριων δικών οι περιστάσεις που στοιχειοθετούν μια καταχρηστική πρακτική.

Κατά την εξέταση των περιστάσεων αυτών, το αιτούν δικαστήριο πρέπει επίσης να λάβει υπόψη τις απαιτήσεις του BGH ως ανώτατου εθνικού δικαστηρίου. Δεδομένου ότι είναι αμφίβολο αν οι απαιτήσεις αυτές αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης, ανακύπτει, επομένως, το προδικαστικό ερώτημα Π. 5. β).

Δ.

I. Επί του προδικαστικού ερωτήματος Π. 4.

1. Στις 9 Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20–, το Δικαστήριο έκρινε (σημείο 3, πρώτη περίοδος, του διατακτικού) τα εξής:

3. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ΄, της οδηγίας 2008/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού, το επιτόκιο υπερημερίας όπως ισχύει τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης και πρέπει να αναλύει επακριβώς τον μηχανισμό προσαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας.

Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/21, C-47/21, C-232/21– (σημείο 10 του διατακτικού), το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την απόφαση αυτή:

10. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ΄, της οδηγίας 2008/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού, το επιτόκιο υπερημερίας όπως ισχύει τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης και πρέπει να αναλύει επακριβώς τον μηχανισμό προσαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας.

2. Στη σκέψη 267 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/21, C-47/21, C-232/21–, το Δικαστήριο εκθέτει, αναφορικά με άλλο προδικαστικό ερώτημα,

ότι όταν πληροφορία παρεχόμενη από τον πιστωτικό φορέα στον καταναλωτή δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας αποδεικνύεται ελλιπής ή εσφαλμένη, η προθεσμία υπαναχώρησης αρχίζει μόνον εφόσον ο ελλιπής ή εσφαλμένος χαρακτήρας της πληροφορίας αυτής δεν δύναται να επηρεάσει την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του δυνάμει της εν λόγω οδηγίας, ούτε την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση, και να του στερήσει ενδεχομένως τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του υπό τις ίδιες κατ' ουσίαν συνθήκες με εκείνες που θα επικρατούσαν εάν η πληροφορία αυτή είχε παρασχεθεί κατά τρόπο πλήρη και ακριβή.

Στη σκέψη 265 αναφέρεται επίσης περαιτέρω:

Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει το ζήτημα αυτό.

Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι οι δύο προηγούμενες διαπιστώσεις δεν αφορούν το τμήμα της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023 στο οποίο το Δικαστήριο ασχολείται με την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ΄, της οδηγίας 2008/48 (σκέψεις 268 έως 272 της απόφασης). Διαφορετικά, το Δικαστήριο θα είχε προβεί σε περιορισμό, στο τμήμα αυτό της απόφασης, και θα είχε επισημάνει ότι το αιτούν δικαστήριο πρέπει ακόμη να εξετάσει αν η μη αναφορά του συγκεκριμένου επιτοκίου υπερημερίας δύναται να επηρεάσει την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του που απορρέουν από την οδηγία.

Τούτο προκύπτει επίσης από το σκεπτικό του Δικαστηρίου στην απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη΄, της οδηγίας 2008/48 αναφορικά με την παροχή πληροφοριών σχετικά με την αποζημίωση πρόωρης εξόφλησης. Σε εκείνη την περίπτωση, το Δικαστήριο περιορίζει ρητώς την υποχρέωση παροχής πληροφοριών στο σημείο 8,

δεύτερη περίοδος, του διατακτικού και με την ίδια διατύπωση, στο σχετικό τμήμα του σκεπτικού της απόφασης (σκέψη 256):

[...]

Πάντως, ακόμη και όταν ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης δεν αναγράφεται κατά τρόπο συγκεκριμένο και ευχερώς κατανοητό, η σύμβαση πίστωσης μπορεί να πληροί την προβλεπόμενη στην ως άνω διάταξη υποχρέωση εφόσον περιέχει άλλα στοιχεία τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στον καταναλωτή να προσδιορίσει ευχερώς το ποσό της συγκεκριμένης αποζημίωσης, ιδίως δε το μέγιστο ποσό αυτής, το οποίο θα πρέπει να καταβάλει σε περίπτωση πρόωρης εξόφλησης του δανείου.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού είναι απολύτως αναγκαία και ότι σε περίπτωση μη αναγραφής της πληροφορίας αυτής δεν εκκινεί η προθεσμία υπαναχώρησης.

3. Αντιθέτως, στις 27 Φεβρουαρίου 2024, το BGH απεφάνθη ότι η μη αναγραφή του συγκεκριμένου επιτοκίου υπερημερίας που ισχύει κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης και του τρόπου αναπροσαρμογής του σύμφωνα με όσα εκτίθενται στις σκέψεις 265, 267 της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 δεν εμποδίζει την έναρξη της προθεσμίας υπαναχώρησης (BGH, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2024–XI ZR 258/22– ECLI: DE:BGH:2024:270224UXIZR258.22.0, juris αριθ. περιθωρίου 32 επ.). Το BGH εκθέτει ως αιτιολογία τα εξής (juris, αριθ. περιθωρίου 35):

[...] Ο μέσος καταναλωτής, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, θα είχε συνάψει την επίμαχη σύμβαση δανείου στη θέση της ενάγουσας, ακόμη και αν, κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, είχε επίσης ενημερωθεί, πέραν των πληροφοριών που περιέχονται στη σύμβαση, για το συγκεκριμένο επιτόκιο υπερημερίας που ίσχυε κατά τον χρόνο εκείνο και για τον τρόπο αναπροσαρμογής του. Δεν θα είχε προσδώσει σε μια τέτοια πληροφορία καθοριστική σημασία για τη σύναψη της σύμβασης, τόσο λόγω τόσο της επιδιωκόμενης από τον ίδιο ορθής εκτέλεσης της σύμβασης, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτό την επέλευση της υπερημερίας, όσο και της εξαμηνιαίας μεταβολής του επιτοκίου υπερημερίας, ώστε η μη αναγραφή της πληροφορίας αυτής δεν τον παραπλάνησε όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

4. Ως εκ τούτου, ζητείται από το Δικαστήριο να διευκρινίσει πώς πρέπει να ερμηνευθούν όσα εκθέτει στις σκέψεις 268 έως 272 και στις σκέψεις 257 έως 267 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023: Αρκεί

η μη αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού στη σύμβαση πίστωσης, προκειμένου να μην εκκινήσει η προθεσμία υπαναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/48/EK;

5. Εάν δοθεί από το Δικαστήριο η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα Π. 4. α) ότι η μη αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού δεν αρκεί, προκειμένου να μην εκκινήσει η προθεσμία υπαναχώρησης, ζητείται από το Δικαστήριο να δώσει απάντηση στο ερώτημα Π. 4. β) που άπτεται του δικαίου της Ένωσης, ήτοι εάν η μη αναγραφή της πληροφορίας αυτής δύναται να επηρεάσει την ικανότητα του μέσου καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του που απορρέουν από την οδηγία ή την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση και, ενδεχομένως, να του στερήσει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του υπό τους ίδιους, κατ' ουσίαν, όρους με εκείνους που θα υπήρχαν εάν η πληροφόρηση ήταν πλήρης και ακριβής. Πρόκειται για ζήτημα δικαίου της Ένωσης που αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η προθεσμία υπαναχώρησης εκκινεί κατ' εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β), της οδηγίας 2008/48/EK και όταν δεν έχουν παρασχεθεί στη σύμβαση πίστωσης όλες οι πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2 της οδηγίας.

Κατά το αιτούν δικαστήριο, η μη αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού δύναται να επηρεάσει την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του που απορρέουν από την οδηγία ή την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση. Το σημείο αναφοράς είναι ο μέσος καταναλωτής, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 – C-38/20, σκέψη 256). Ένας τέτοιος μέσος καταναλωτής γνωρίζει τον κίνδυνο ότι στην περίπτωση σύμβασης δανείου μεγαλύτερης διάρκειας με τμηματικές καταβολές για την αγορά καινούργιου αυτοκινήτου μπορεί να επέλθει καθυστέρηση πληρωμών κατά τη διάρκεια της συμβατικής διάρκειας, η οποία είναι συνήθως πολυετής. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το αν και με ποιον φορέα θα συναφθεί σύμβαση πίστωσης, το ύψος του επιτοκίου υπερημερίας που αναγράφεται συγκεκριμένα ως ποσοστό μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κριτήριο αναλόγως της εκάστοτε οικονομικής κατάστασης του καταναλωτή.

6. Προκειμένου να μπορέσουν να κριθούν οι υποθέσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, είναι επίσης αναγκαίο να απαντήσει το Δικαστήριο στα προδικαστικά ερωτήματα Π. 4. α) και Π. 4. β).

II. Επί του προδικαστικού ερωτήματος II. 5. α) και II. 5. β)

1. Το σημείο 7 του διατακτικού της απόφασης του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20– έχει ως εξής:

Η οδηγία 2008/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει να θεωρήσει ο πιστωτικός φορέας ότι ο καταναλωτής άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμά του υπαναχώρησης, που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας, σε περίπτωση που κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας υποχρεωτικές πληροφορίες δεν περιλαμβάνονταν στη σύμβαση πίστωσης ούτε γνωστοποιήθηκε προσηκόντως εκ των υστέρων, ανεξαρτήτως του αν ο καταναλωτής αγνοούσε την ύπαρξη του δικαιώματός του υπαναχώρησης.

Το σημείο 11 του διατακτικού της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/20, C-47/21, C-232/21– έχει ως εξής:

Το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η πλήρης εκτέλεση της σύμβασης πίστωσης επιφέρει απόσβεση του δικαιώματος υπαναχώρησης. Περαιτέρω, ο πιστωτικός φορέας δεν δύναται να αντιτάξει ότι ο καταναλωτής, λόγω συμπεριφοράς του μεταξύ της σύναψης της σύμβασης και της άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης ή και κατόπιν αυτής, άσκησε καταχρηστικώς το δικαίωμα αυτό όταν, λόγω ελλিপών ή εσφαλμένων πληροφοριών στη σύμβαση πίστωσης, σε αντίθεση προς το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48, δεν έχει εκκινήσει η προθεσμία υπαναχώρησης λόγω του ότι αποδεικνύεται ότι ο ως άνω ελλιπής ή εσφαλμένος χαρακτήρας των πληροφοριών επηρέασε την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του δυνάμει της οδηγίας 2008/48, καθώς και την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση.

Από το διατακτικό των δύο αποφάσεων του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 και της 21ης Δεκεμβρίου 2023 προκύπτει σαφώς ότι η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος δεν μπορεί να εξετασθεί στις υποθέσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο. Συγκεκριμένα, η μη αναγραφή του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του που απορρέουν από την οδηγία ή την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση (βλ. ανωτέρω, όσα εκτέθηκαν στην ενότητα Δ. I. 5.).

2. Η ερμηνεία αυτή στηρίζεται επίσης στο σκεπτικό των δύο αποφάσεων του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 και της 21ης Δεκεμβρίου 2023. Στην απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20–, το Δικαστήριο επισημαίνει τα εξής (σκέψεις 124, 125):

Αφετέρου, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 117 και 118 των προτάσεών του, σκοπός του άρθρου 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/48 είναι τόσο να διασφαλισθεί ότι ο καταναλωτής λαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για να εκτιμήσει την έκταση της συμβατικής του δέσμευσης όσο και να επιβληθεί κύρωση στον πιστωτικό φορέα που δεν του διαβιβάζει τις πληροφορίες οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 10 της ως άνω οδηγίας.

Τούτο επιβεβαιώνεται από το Δικαστήριο στη σκέψη 288 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/20, C-47/21, C-232/21–:

Αφετέρου, σκοπός του άρθρου 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/48 είναι τόσο να διασφαλισθεί ότι ο καταναλωτής λαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για να εκτιμήσει την έκταση της συμβατικής του δέσμευσης όσο και να επιβληθεί κύρωση στον πιστωτικό φορέα που δεν του διαβιβάζει τις πληροφορίες οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 10 της ως άνω οδηγίας [...].

Ειδικότερα, οι κυρώσεις που προβλέπουν οι οδηγίες της Ένωσης στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών έχουν ως σκοπό να αποτρέψουν τον επαγγελματία από το να παραβεί τις υποχρεώσεις που υπέχει, βάσει των διατάξεων των οδηγιών αυτών, έναντι του καταναλωτή* (βλ., αντίστοιχα, αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, σκέψη 84, καθώς και της 25ης Νοεμβρίου 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, σκέψεις 34 και 38).

Τούτο διευκρινίζεται από το Δικαστήριο στη σκέψη 291 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/20, C-47/21, C-232/21–:

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει, εντούτοις, να επισημανθεί ότι σύμφωνα με την απάντηση που έδωσε το Δικαστήριο ανωτέρω, στη σκέψη 267, ο πιστωτικός φορέας δεν δύναται να αντιτάξει ότι ο καταναλωτής άσκησε καταχρηστικώς το δικαίωμα υπαναχώρησης όταν σε περίπτωση ελλিপών ή

* ΣτΜ.: σκέψη 125 της αποφάσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Volkswagen Bank κ.λπ. (C-33/20, C-155/20 και C-187/20, EU:C:2021:736).

εσφαλμένων πληροφοριών στη σύμβαση δεν έχει εκκινήσει η προθεσμία υπαναχώρησης λόγω του ότι αποδεικνύεται ότι ο ως άνω ελλιπής ή εσφαλμένος χαρακτήρας των πληροφοριών επηρέασε την ικανότητα του καταναλωτή να εκτιμήσει την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του δυνάμει της οδηγίας 2008/48, καθώς και την απόφασή του να συνάψει τη σύμβαση.

Εντούτοις, στο σκεπτικό της απόφασής της 21ης Δεκεμβρίου 2023 – C-38/20, C-47/21, C-232/21–, το Δικαστήριο εκθέτει επιπλέον ότι [δεν] είναι κατ' αρχήν δυνατή η δόλια ή καταχρηστική επίκληση του δικαίου της Ένωσης (σκέψεις 281 επ.). Στη σκέψη 287, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει, σύμφωνα με τους κανόνες απόδειξης του εθνικού δικαίου, αν συντρέχουν στις υποθέσεις των κύριων δικών οι περιστάσεις που στοιχειοθετούν μια καταχρηστική πρακτική. Η διαπίστωση αυτή θα μπορούσε ενδεχομένως να έρθει σε αντίθεση με το σημείο 11 του διατακτικού της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2023, σύμφωνα με το οποίο ο πιστωτικός φορέας δεν δύναται να αντιτάξει ακριβώς την ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος.

3. Για τον λόγο αυτό, με το προδικαστικό ερώτημα II. 5. α) ζητείται από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν αποκλείεται η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος, όταν το επιτόκιο υπερημερίας που ισχύει κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης πίστωσης δεν αναγράφεται στη σύμβαση αυτή υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού.
4. Εάν δοθεί από το Δικαστήριο η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα II. 5) α) ότι η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος δεν αποκλείεται ακόμη και σε περίπτωση μη αναγραφής του επιτοκίου υπερημερίας υπό μορφή συγκεκριμένου ποσοστού, το αιτούν δικαστήριο θα έπρεπε να εξετάσει αν υπάρχει καταχρηστική άσκηση δικαιώματος στις υποθέσεις των κύριων δικών.

Κατά την εξέταση των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει επίσης υπόψη τις απαιτήσεις του BGH ως ανώτατου εθνικού δικαστηρίου. Στη νομολογία του, το BGH ερμηνεύει την έννοια της καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος κατά τρόπο εξαιρετικά ευρύ (BGH, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2020 – XI ZR 498/19, ECLI:DE:BGH:2020:271020UXIZR498.19.0, juris αριθ. περιθωρίου 28· διάταξη περί παραπομπής της 31ης Ιανουαρίου 2022 – XI ZR 113/21 κ.λπ. – ECLI:DE:BGH:2022:310122BXIZR113.21.0, αριθ. περιθωρίου 81-88). Η επίκληση από τον καταναλωτή του δικαιώματος υπαναχώρησής του πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστά καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, ιδίως όταν

- ο καταναλωτής εξακολουθεί να χρησιμοποιεί το χρηματοδοτούμενο όχημα έως ότου κριθεί από δικαστήριο το κύρος της υπαναχώρησης·
- ο καταναλωτής αρνείται να καταβάλει αποζημίωση για τη χρήση του οχήματος.

Είναι αμφίβολο αν οι απαιτήσεις αυτές του BGH συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης:

- α) Σύμφωνα με τα κριτήρια του δικαίου της Ένωσης φαίνεται απίθανο να υφίσταται καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, όταν ο καταναλωτής δεν επιστρέφει το όχημα και εξακολουθεί να το χρησιμοποιεί έως ότου κριθεί από δικαστήριο το κύρος της υπαναχώρησης. Κατά το δίκαιο της Ένωσης, η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος προϋποθέτει ότι ο κύριος σκοπός των επίμαχων συναλλαγών συνίσταται στην απόκτηση αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Η αρχή της απαγόρευσης των καταχρηστικών πρακτικών δεν έχει εφαρμογή όταν οι επίμαχες συναλλαγές –και, ειδικότερα, η επιλογή να χρησιμοποιηθούν ορισμένες νομικές δυνατότητες ή να συναφθούν ορισμένες συμφωνίες– είναι πιθανόν να έχουν αυτοτελή δικαιολόγηση πέραν της απόκτησης και μόνον ενός τέτοιου πλεονεκτήματος (ΔΕΕ, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan της 15ης Ιουλίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20–, σημείο 116).

Εάν, σε περίπτωση αντιδικίας σχετικά με το κύρος της υπαναχώρησης, ο καταναλωτής δεν επιστρέφει το αυτοκίνητο και εξακολουθεί να το χρησιμοποιεί παρά την υπαναχώρηση, δεν αποκομίζει κανένα περιουσιακό όφελος, διότι, σύμφωνα με την εθνική νομολογία, υποχρεούται να καταβάλει εύλογη αποζημίωση για τη χρήση.

Εφόσον δεν έχει κριθεί ακόμη το κύρος της υπαναχώρησης του καταναλωτή, αυτός έχει, επιπλέον, έννομο συμφέρον να εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί το όχημα. Η ελεύθερη επιλογή του καταναλωτή να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης θα καθίστατο υπερβολικά δυσχερής αν δεν μπορούσε να κρατήσει και να χρησιμοποιήσει το όχημα κατά τη διάρκεια του δικαστικού ελέγχου του κύρους της υπαναχώρησης.

- β) Φαίνεται επίσης ότι προσκρούει στο δίκαιο της Ένωσης η παραδοχή του BGH ότι υφίσταται καταχρηστική άσκηση δικαιώματος όταν ο καταναλωτής θεωρεί ότι δεν υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για τη χρήση του οχήματος. Λείπει ένα αντικειμενικό στοιχείο ως προϋπόθεση για την καταχρηστική

πρακτική. Επιπλέον, πρόκειται για κυκλικό συλλογισμό: είτε είναι ορθή η νομική άποψη του καταναλωτή, οπότε θα του χορηγηθεί από το δικαστήριο ένα πλεονέκτημα που δικαιολογείται βάσει δικαστικής απόφασης, είτε είναι εσφαλμένη, οπότε ο καταναλωτής θα υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση και ούτε σε αυτήν την περίπτωση θα αποκομίσει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα.

Στις υποθέσεις των κύριων δικών εξετάζονται επίσης οι περιστάσεις που κατά το BGH στοιχειοθετούν καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Οι ενάγοντες σε αμφοτέρως τις υποθέσεις δεν επέστρεψαν τα οχήματά τους και επομένως εξακολούθησαν να τα χρησιμοποιούν όπως πριν. Στην υπόθεση της κύριας δίκης –2 Ο 214/20–, η ενάγουσα θεωρεί (σε αντίθεση με την εθνική νομολογία) ότι δεν υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση για την απομείωση της αξίας του οχήματος.

Επομένως, προκειμένου οι υποβληθείσες υποθέσεις να μπορέσουν να κριθούν σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, είναι επίσης αναγκαίο το Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα II. 5. β).

Ε.

Τα προδικαστικά ερωτήματα II. 4. α) και II. 4. β), καθώς και II. 5. α) και II. 5. β) που αναφέρονται στο διατακτικό της διάταξης και αφορούν την ερμηνεία των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 –C-33/20, C-155/20, C-187/20– και της 21ης Δεκεμβρίου 2023 –C-38/21, C-47/21, C-232/21– δεν έχουν απαντηθεί ακόμη από το Δικαστήριο.

Βεβαίως, στην αίτηση προδικαστικής απόφασης του BGH της 31ης Ιανουαρίου 2022 στην υπόθεση C-117/22 υποβλήθηκαν παρόμοια προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος. Ωστόσο, το Δικαστήριο είχε αναστείλει την υπόθεση αυτή λαμβάνοντας υπόψη τις υποθέσεις C-38/20, C-47/21, C-232/21 και, στις 25 Ιανουαρίου 2024, το BGH ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι δεν επιθυμεί να εμμείνει στην αίτησή του προδικαστικής απόφασης στην υπόθεση C-117/22. Όπως εκτίθεται ανωτέρω στην ενότητα Δ. II., παραμένουν αμφιβολίες ως προς το αν η νομολογία του BGH σχετικά με την προβαλλόμενη καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης. Εξάλλου, το BGH δεν έχει εγκαταλείψει τη νομολογία του και θα μπορούσε να τη λάβει υπόψη ανά πάσα στιγμή, οπότε εξακολουθεί να είναι αναγκαία η αποσαφήνιση του ζητήματος της συμβατότητας με το δίκαιο της Ένωσης.

Είναι προς το συμφέρον της ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, να υποβληθούν αυτεπαγγέλτως στο Δικαστήριο τα ερωτήματα που αναφέρονται στο διατακτικό της διάταξης σύμφωνα με το άρθρο 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', και δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και να ανασταλεί η προκείμενη διαδικασία.

[παραλείπόμενα]